

Minerals dels nòduls de sílex de la vall del riu Queiles, Navarra

Juan Félix SILVA PASCUAL

Asociación Vasca de Mineralogía y Paleontología (Arridunak)

Hormilla, La Rioja, Espanya

juanfelixsilva@hotmail.es

RESUM

Els minerals dels nòduls de sílex que apareixen en alguns afloraments de guix de la vall del riu Queiles, a Navarra, Espanya, són poc coneguts i estan escassament representats a les col·leccions espanyoles. Algunes celestines, recuperades per afeccionats de la zona, han arribat a les mans d'uns pocs col·leccionistes, però en general són grans desconeguts per al col·leccionisme.

L'objectiu d'aquest article és donar a conèixer els minerals que apareixen en aquests nòduls de sílex, i especialment la troballa d'interessants mostres de calcedònia, que es poden extreure en els afloraments de guix de dues unitats geològiques del Miocè inferior: la formació Yesos de Monteagudo i la formació Cascante.

PARAULES CLAU

Miocè inferior; vall del Queiles; Monteagudo; Cascante; sílex; calcedònia; celestina.

ABSTRACT

The minerals of the silex nodules that appear in some gypsum outcrops of the Queiles river valley, in Navarra, Spain, are poorly known and scarcely represented in spanish collections. Some celestine, recovered by fans in the area, have reached the hands of a few collectors, but in general they are largely unknown to collectors.

The objective of this article is to present the minerals that appear in these silex nodules, and especially the finding of interesting samples of chalcedony, which can be found in the gypsum outcrops of two lower Miocene geological units: Yesos de Monteagudo and Cascante formations.

KEYWORDS

Lower Miocene; Queiles valley; Monteagudo; Cascante; silex; chalcedony; celestine.

SILVA PASCUAL, Juan Félix (2023): «Minerals dels nòduls de sílex de la vall del riu Queiles, Navarra». *Mineralogistes de Catalunya*, vol. 15, núm. 1 (2023-1), pp. 53-60.

INTRODUCCIÓ

La cerca de minerals de col·lecció a la vall del riu Queiles, a Navarra, per alguns col·leccionistes de la zona ja era coneguda. L'objectiu fonamental de la cerca eren els interessants, i difícils de trobar, cristalls de celestina, així com alguna calcedònia esporàdica, que es podia contemplar en alguna col·lecció privada. Això va impulsar a l'autor del present article a la localització de nòduls de sílex (FIGURES 1 i 2), que és on apareixen aquests cristalls, en una zona bastant àmplia, amb tan bons com inesperats resultats. Al final de la quarta jornada de cerca, en un nòdul mig enterrat, es van poder recuperar unes calcedònies estalactítics de gran bellesa, que van ser el motor per a continuar buscant més nòduls mineralitzats. La troballa d'un altre, de 2,5 x 1,5 m, totalment enterrat, va permetre recuperar, entre altres minerals, exemplars de calcedonia d'interessant color i morfologia, dels quals al final es van extreure unes 50 peces.

Les zones més interessants per a buscar aquests minerals són les compreses per dues unitats del Miocè inferior, pròximes al riu Queiles. D'una banda, la formació Yesos de Monteagudo, que és la denominació donada per Castiella (1977) i és la que s'empra comunament, encara que tal vegada és més correcte anomenar-la Yesos de Ablitas-Monteagudo, com fa Salvany (1989), per ser a Ablitas, a l'est del riu Queiles, on apareix amb major extensió. D'altra banda, la formació Cascante, així denominada per Salvany (1989), que s'estén a l'oest del riu Queiles i que és en la qual es troben alguns jaciments ja coneguts, com, per exemple, el Cabezo de Pedreñales.

SÍNTESI GEOLÒGICA

Les formacions Yesos de Monteagudo (Yesos de Ablitas-Monteagudo) i Cascante constitueixen dues petites unitats litoestratigràfiques del Miocè inferior (fa entre uns 23 i uns 16 milions d'anys), que s'este-